

Je passie moet je vooral niet volgen

We trokken ons terug in het landelijke gebied in de buurt van Eindhoven om ons drie dagen te bezinnen. Wat moeten wij, PhD-studenten en postdocs, doen met ons leven? Voor elke tien promovendi is er één vaste baan in de academie. De andere negen worden zonder pardon de universiteit uitgeknikkerd. Wat moest er in godsnaam van ons worden?

Om ons denkproces te ondersteunen waren een aantal oud-promovendi uitgenodigd. Sommige werkten in het bedrijfsleven of de overheid. Anderen waren succesvolle wetenschappers geworden. Ze vertelden boeiende verhalen over het succes en de mislukkingen, de strategie en het toeval in hun loopbaan. En in de laatste slide voegden ze daar, op verzoek van de organisatie, een advies aan toe voor de promotiekinderen in de zaal.

Er bestond een opmerkelijke consensus onder die carrièreadviezen. Wij moesten onze passie volgen. En het was niet de eerste keer dat ik dat advies kreeg. Het is een bijzonder populair idee. Internet staat vol met TED-talks, tegelwijsheden, en allerhande melodramatische filmpjes (bekijk bijvoorbeeld 'tragedy & hope') die ons vooral opdragen alles uit je handen te laten vallen en onmiddellijk dát gaan doen wat je het allerleukst vindt. Elke dag dat je je passie niet zou volgen, zou een verspilde dag zijn.

Nu moet iedereen vooral zijn eigen levenswijsheden erop nahouden. Maar het evangelie van het 'passie volgen' is in meerdere opzichten buitengewoon hinderlijk. Zeker in een tijd dat de werkloosheid onder 30-minners is gestegen tot 15 procent is het misplaatst om te roepen dat je je leven verspilt als je je niet on-

Verder wordt niet iedereen gelukkig van zijn passie

middellijk met je passie gaat bezighouden. Daarbij komt dat het überhaupt maar voor een piepklein groepje bevoorrechte mensen is weggelegd daadwerkelijk leuk werk te doen. Het merendeel van de mensen is veroordeeld tot vakken vullen, kantoren schoonmaken, straten aanleggen, demente bejaarden in bed stoppen en ze de volgende dag er weer uit halen, orders *picken*, parkeerboetes uitdelen, de telefoon beantwoorden. Het is misschien wel het belangrijkste nadeel van een lage opleiding: grote kans op stom werk. Het is een illusie dat iedereen in dit land zijn passie zou kunnen volgen, de meeste van ons moeten gewoon werken.

Ik snap de verwarring wel. Er was een tijd dat ook ik iedereen die zijn baan verloor op het hart drukte om toch vooral te gaan schrijven voor een krant of tijdschrift. Daarmee stopte ik onmiddellijk toen ik me realiseerde dat er niet zoveel mensen zijn die ook daadwerkelijk kunnen schrijven. Zo is het ook met de 'volg je passie'-evangelisten. Ze hebben een ideale loopbaan gevonden waar hun hartje sneller van gaat kloppen en nu zijn ze ervan overtuigd dat dat voor iedereen is weggelegd. En het treurige is: dat is niet waar. Er is niet genoeg plek voor ieders passie. Op een gegeven moment raakt een land verzadigd met cupcakebakkers, hardlopers, wijnkenners, golfinstructeurs en yogadocenten. Verder wordt niet iedereen gelukkig van zijn passie. Hoe leuk is cupcakes bakken nog als je er een inkomen mee moet verdienen. In het ergste geval ben je gewoon een leuke hobby kwijt.

Maar er is een belangrijker reden waarom het advies om je passie te volgen, onaardig is. De ongemakkelijke waarheid is namelijk dat de meesten van ons helemaal geen passie hebben. Er zijn zoveel mensen wier hartje door helemaal niets sneller gaat kloppen. Er zijn miljoenen mensen in dit land die een gelukkig leven leiden als er geen grote rampen gebeuren. Als ze 's avonds, na hun niet bijzonder inspirerende kantoorbaan een leuke HBO-serie kunnen kijken, een beetje barbecuen in de zomer, een paar weken kamperen. Die zich wel vermaken in het leven, maar die je nooit op één echte passie zult betrappen.

Het is heel onaardig om tegen die mensen te schreeuwen dat ze hun tijd verspillen en hun leven weggoeien. Onaardig, misschien zelfs onbeschoft. Het levert enorme onrust op. Zelfs ik, en ik ben toch behoorlijk dol op wetenschap, begon te twifelen over mijn keuzes toen de sprekers bij hun laatste slide aankwamen. Liet ik mijn leven ook door mijn vingers wegglijpen?

Het is allemaal onzin. Ik adviseer dan ook met klem om ieder die je aanraadt om je passie te volgen, vriendelijk toe te lachen en verder volstrekt te negeren. Ze weten niet waar ze het over hebben.